

Kreativnost i individualnost u prvom planu

Piše
Zdenka Blaslov

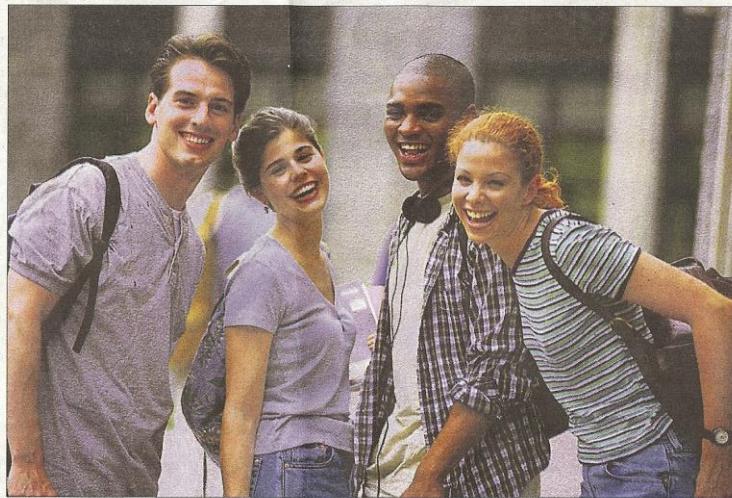
Engleski obrazovni sustav ne poznae sustav ocjenjivanja koji bi imao sličio našem. Sve ono što mi prakticiramo, tijekom školske godine u smislu ispitivanja ondje ne postoji. Učenik se nikada ne ispišu usmeno, a praksa s pismenim ispitima tijekom godine se mijenja. Neki škole, odnosno neki nastavnici imaju praksu ispitivanja nakon obrađenog tematskog ciklusa (*topic*) i ta vrsta testiranja naziva se *progress test*. Međutim, sve su to individualne odluke. Službeni su ispit koji se održava na prijelazima iz osnovne u srednju školu i iz srednje u Six form.

SAT kao projekt, prezentacija ili pismeni test

Pri upisu, škola bira učenika upravo prema rezultatima tih isptisa koji su se održali na kraju Key Stage 1 (Year 2) prije prijelaza iz Infant school u Primary school i na prijelazu iz Primary school Key Stage 2 (Year 6) u Secondary school. To takozvani SAT (Standard Assessment Test), ispit u kojem učenici trebaju pokazati svoje znanje iz svih prethodnih godina. Ispiti se polažu iz engleskog, matematike i znanosti. Ispiti se izvode u razdoblju od mjesec dana, ali ono što je najinteresantnije kod SAT isptisa jest njihov način izrade ili izvođenja. O tome odlučuje sam nastavnik koji će ispit moći izvoditi kao projekt, prezentacija ili kao pismeni test.

Ocjene su brojane, od najniže 4 do 8. Međutim, iako učenici postignu loše rezultate, idu dalje, upisat će se u srednju školu, jer Engleska ne poznae sustav ponavljanja razreda. Učenik bez obzira na uspjeh, ide iz godine u godinu odnosno iz razreda u razred. Nitko mi, doduše, nije znao da isti pravi odgovor na pitanje što je suština tog. Pozornost izaziva ispit na kraju 11. razreda (poput naše matere) i označava kraj obvezatnog školovanja. Ispit se zove General Curriculum For Secondary Education. GCSE obuhvaća engleski (esej), matematiku i znanost (različite razine). Nakon tog isptisa učenik upisuje Six form (college) te bira tri, četiri predmeta koja su mu potrebna za upis na odgovarajući fakultet. Tijekom te dvije godine, odnosno na kraju 12. razreda polaže ispit (AS level), kao i na kraju 13. razreda (A level ispit). Novi je trend da učenici imaju ispite na kraju svake godine, kao mjeru uspjeha i njih samih i škole, ali i orijentacije za sljedeću školsku godinu, kako bi odlučili gdje ih smjestiti – u bolju, napredniju, prošjećnu ili lošiju grupu.

Mišljenja su podijeljena. Naime, neki smatraju da je to previše stresno za učenike i da

U školama se uvode teme kroz postojeće predmete koje pomažu kod učenika razviti vještine i sposobnosti što bolje prilagođavanja na prijelazu iz osnovne u srednju školu. Obradivanje jedne teme može trajati tijedan dana ili cijeli mjesec. Izvode se na različite načine, opskrbujući tako učenike različitim stilovima znanja, ali im ujedno omogućavaju preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje

razredne ispite treba još više razrijediti, a ne umnožiti. Drugi pak, tvrde da to nije previše stresno i da djeca jačaju i odrastaju kad pred njih stavljaju izazove. Također se vodila rasprava o uvođenju obvezatnosti pohadanja Collega (Six form) bez obzira na rezultate GCSE, budući da postoji mogućnost ponavljanja isptisa. Ovi bi trebalo zaživjeti već od sljedeće školske godine, s ciljem obvezatnog školovanja za sve do 19. godine. Međutim, bez obzira na sve, u njihovim će se životopisima obvezano tražiti rezultati GCSE isptisa, bez obzira na to jesu li nakon toga prekinuli školovanje ili ne, a onda rezultati AS level isptisa i rezultati A level isptisa, kao i ukupnu ocjenu fakulteta, ovisno o tome čime su se bavili nakon kraja obvezatnog školovanja.

Učenicima je dopušteno sve i gotovo uvijek su u pravu, što izaziva nezadovoljstvo među nastavnim kadrom. A tako su usmjerene i odgojne mjere. One se iskazuju ako učenik ne napiše caution opomena. Ista se odgojna mjeru daje učeniku ako je zakasnio na sat ili je nepropisno obukao uniformu i slično. Naravno, postoje i povrhale, odnosno commendation. Također postoji odgojna mjeru zadražavanja (*detention*), kada se od učenika traži da ostane u razredu ili školi za vrijeme odmora ili pauze za ručak kako bi napisao zadacu. Ako je učenik napravio neki veći prekršaj može ga se zadražiti u školi nakon nastave (*after school detention*) ili ga se može suspendirati. Sve to zahtijeva strahovit dodatni rad s učenicima.

Udžbenici, kao i svugde, postoje. Tako se nazivaju, ali se uvelike razlikuju od naših. Primjerice, udžbenik iz matematičkog jezika uopće ne izgleda poput našega. To je više zbirka različitih, ogoljenih tekstova bez dodatnih informacija. Postoje radne bilježnice iz većine predmeta. Udžbenici su vlasništvo škole i oni se daju učenicima na čuvanje tijekom godine i na kraju ih vratre. U nekim školama udžbenici ostaju unutar predmetnoga kabineata i u većini slučajeva radi se o kopijama (kopiranje u te svrhe je dozvoljeno). Iz istih razloga je razumljivo da se udžbenici ne mijenjaju često, jer je to škola preskupo. Škola daje učenicima bilježnice i olovke, a ako žele mogu kupiti svoje. Pred isptise roditelji mogu kupiti i dodatne radne bilježnice.

Ono u čemu se svi slažu jest količina učeničkih prava.

Učenje bez sistematizacije i kronologije

Uloga roditelja ovisi isključivo o njima samima. S obzirom na činjenicu da djeca u osnovnoj školi nemaju domaće radove, da knjige drže u školi, roditelj u pravilu nema uvid u to što mu djece točno radi. Nitko iz škole ne traži od roditelja da aktivno sudjeluju. Međutim, uvijek ima roditelja koji žele imati aktivnu ulogu i u većini osnovnih škola (što nije uobičajeno u srednjim školama) roditelj može u dogovoru s učiteljem doći jednom do dva puta i sjediti u razredu kao dodatna ispmoć (*parent assistant*). Roditelj može inicirati sastanak s određenim nastavnikom. U nekim školama organizira se razredno vjeće koje u određenom satu prima roditelje koji žele doći i razgovarati s pojedinim nastavnicima.

S obzirom na to da se udžbenici u srednjoj školi mogu nositi kući, roditelj tada ima mnogo bolji uvid u to što mu djece uči. Na početku školske godine svaki učenik dobiva dnevnik domaćih zadataka (*Homework Diary*), u koji zapisuje sve domaće radevine koje treba napraviti i datum kada trebaju biti gotovi. U prvoj godini srednje škole od roditelja se traži da na kraju svakog tjedna potpišu taj dnevnik i time daju na znanje razredniku kako prate što mu djece radi. Već nakon prve godine ti se potpisovi više ne traže. Naravno, ako djece ima većinu problema, bilo s učenjem ili ponašanjem, škola će pozvati roditelje te uključiti razrednika i stručno osoblje (pedagog, psiholog, defektolog, logoped...).

Zasigurno je puno i dobrog i lošeg u engleskom obrazovnom sustavu. Najviše mi je smetala nepovezanost gradiva, učenje bez sistematisacije i kronologije, pa opće znanje iz predmeta kao što su povijest, geografija, književnost ili povijest umjetnosti ne postoji. Možda to čak i ne bio problem kada budi nuditi tu mogućnost izbora učeniku (što je praksa u skandinavskim obrazovnim sustavima). Stoga je i nastavnicima i učenicima moje opće obrazovanje bilo gotovo fantastično. Pozitivna je, pak, strana što se učenika na zatrpana nepotrebnom količinom informacija. Na prijelazu iz osnovne u srednju školu učenik bira predmete koje će učiti. To je i dobro i loše: primjerice iz geografije u osnovnoj školi uči kako malo i ako ne izaberi taj predmet u srednjoj školi njegovo znanje je zaista minimalno (i to samo u okviru nacionalne geografije).

Obavezno nošenje uniformi

Mislim da im činjenica nepisanja domaćih radova u osnovnoj školi ne ide u prilog, jer se na taj način ne razvijaju radne navike. Tamošnji su me kolege upozorili kako nepisanje domaćih radova kod nekih učenika kasnije, kada se suoči s većom količinom, izaziva velike teškoće. Međutim, ovi djece ne razvijaju odmala radne navike na način koji je nama poznat, kreativnost i individualnost je nešto čemu se pridaje velika pozornost. I to je svakako najvrjednije u tom sustavu. Naime, kod pisanih domaćih radova, rada u školi, pisana eseja od učenika zahtijeva se samostalni rad, bez obzira na točnost ili netočnost unesenog. Bitno je, i na tom je naglasak, da učenik samostalno opradi svoj zadatak.

Svidjelo mi se što se u školama uvode teme kroz postojeće predmete koje pomažu kod učenika razviti vještine i sposobnosti što bolje prilagođavanja na prijelazu iz osnovne u srednju školu. Obradivanje jedne teme može trajati tijedan dana ili cijeli mjesec. Ostvaruju ih modelom ECLIPS (Emotional Intelligence, Citizenship, Learning, Information Application, People Skills i Situation Management). Izvode se na različite načine, opskrbujući tako učenike različitim stilovima znanja, ali im ujedno omogućavaju preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje.

Ono što također čini posebnim i poznatim engleski obrazovni sustav jest politika nošenja školskih uniformi. Fantastična je činjenica koliko školskih uniformi u Engleskoj postoji, jer ona je zaštitni znak svake škole. Nisu to uvijek skupe uniforme, ali u općoj globalizaciji i materijalizaciji svega oko nas Englezi potiču osjećaj pripadnosti, ponos što si u određenoj školi i uče djeuc da se razlikuju po onome što je u njima, a ne na njima.